

PROFILER AF UDENLANDSKE VIDENSKABSMÆND I GRØNLAND

II. ROALD AMUNDSEN

Af dr. phil. *Dan Laursen*

Oppe i Peary Land skyder sig en halvø ud mellem O. B. Bøggild Fjord og Harder Fjord. Dens navn er Amundsen Land, og den er opkaldt efter Norges store polarforsker Roald Amundsen.

Amundsen arbejdede både i det arktiske og det antarktiske område, og de resultater han nåede var blandt de største. Han var den første, der gennemsejlede Nordvestpassagen fra øst mod vest, han var først på Sydpolen, og han var den første, der fløj over Nordpolen i luftskib.

Det kan undre, at denne forsker, der havde så mange strenge på sit instrument, aldrig foretog forskningsrejser i Grønland, hvilket dog ikke betyder, at han aldrig besøgte Grønland. Han var der en enkelt gang nemlig i 1903, da han med „Gjøa“ var på vej nordpå for at gennemsejle NV Passagen. „Gjøa“ lå i Godhavn fra 25. til 31. juli, hvor man gjorde klar til at krydse Melville Bugten. I Thule distriktet havde de dengang berømte skotske hvalfangere Adams og Melville nedlagt et stort depot for Amundsen på Dalrympe Rock – en lille ø nord for Wolstenholme Ø, – som „Gjøa“ gik ind til den 15. august.

Dette besøg gav anledning til et møde mellem Amundsen og Mylius-Erichsen og dennes kammerater på Den Danske Litterære Grønlandseksedition. Dette møde er beskrevet både af Mylius-Erichsen i „Grønland“ og af Amundsen i „Nordvest-Passagen“. Mylius, der var ledsaget af Knud Rasmussen, Harald Moltke og Jørgen Brønlund, var ikke særlig velforsynet med proviant og havde, for at visse ting, der var gået itu under transport og losning ikke skulle gå til grunde, reddet lidt petroleum og proviant, samtidig med at han og hans kammerater havde bragt depotet i sikkerhed højere oppe på stranden. Han havde lagt besked og breve til Amundsen, men håbede stærkt på at træffe ham og hans folk. Det skete, da de gik og arbejdede på deres vinterhus. Den syge Moltke blev ladet tilbage på Saunders Ø og med henholdsvis et lille Dannebrog og det norske flag på kajakkerne roede Mylius og Knud R. det bedste, de havde lært, for at afskære „Gjøa“ kursen. En af deres eskimoer, Marsanguaq, kom imidlertid først og havde forsøgt at fortælle, hvem de var. Først da han

sagde Mylius, blev man på „Gjøa“ klar over, hvem de sig nærmende besøgende var. Den største overraskelse, der mødte Mylius, var at træffe Godfred Hansen, den danske flåde officer, der var Amundsens næstkommanderende. Mens man indtog depotet blev den syge Moltke hentet og Amundsen gav en fin middag for sine danske kolleger. Amundsen skriver meget morsomt om mødet, bl. a. om den oplevelse, det var for ham at se det norske flag i disse uvante omgivelser. Han omtaler også meget smigrende de eskimoer, der sammen med Mylius og Knud R. hjalp til med at få depotet om bord. „Jeg blev nu assisteret af fire eskimoer. Der har været skrevet saa meget om, at eskimoerne er dovne, uvillige og overhovedet i besiddelse af alverdens slette egenskaber. Dette gjaldt ialfald ikke om disse mine fire hjælpere. De haandterte vore kasser, hvorav mange havde en vægt paa op til 200 kg., med en lethed og en færdighed, som søgte sin like. Og istedetfor eder og forbandelser, der blandt „civiliserede“ arbejdsfolk pleier at være fast akkompagnement til slikt arbejde, ledsaget disse naturbørn sit stræv med sang og lystighed.“

Amundsen nævner selvfølgelig ikke med et ord den hjælp, han ydede den danske ekspedition i form af ca. 40 dåser kødkonserves og andre ting, der kunne være til nytte. Det gør Mylius imidlertid, og ligeledes beretter han, at de får en bunke billedblade og illustrerede tidsskrifter samt enkelte værdifulde litterære og videnskabelige værker. „Ingensinde skal jeg glemme Kaptejn Amundsen den Glæde han beredte os ved Boggaven. Vinteren igennem havde vi i Goethes samlede Værker paa tysk, i Darwins på engelsk og i 4 aargange af det fortræffelige norske tidsskrift „Kringsjaa“ en Underholdning, der fyldte Tiden med Tankestof og Samtaleemner“.

Som en ringe gengæld for alt gav Mylius Amundsen 4 slædehunde, da den bedste af Amundsens hunde absenterede sig under opholdet på Dalrymple Rock.

Afskedens stund kom hurtigt, man sagde et farvel. „I Nattetaagen omkring Dalrymple Rock forsvandt omsider det norske skib.“ To store personligheder havde mødt hinanden første og eneste gang, og i det element, hvor de begge skulle vinde så store sejre, men også begge finde deres død: Mylius få år efter i Nordøstgrønland, Amundsen 25 år senere i Ishavet under forsøg på at undsætte det havarerede italienske luftskib „Italia“.